

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 687/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, Hlavná 19, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva rodičov na starostlivosť o deti a ich výchovu a práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť zaručených čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a práva na styk medzi dieťaťom a jeho rodičmi podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 6 CoP 4/2014 z 13. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2014 doručená sťažnosť R. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie

základného práva rodičov na starostlivosť o deti a ich výchovu a práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť zaručených čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na styk medzi dieťaťom a jeho rodičmi podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie (ďalej len „listina“) podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 CoP 4/2014 (ďalej aj „namietané konania“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom sp. zn. 16 C 90/2011 z 5. decembra 2013 Okresný súd Prešov rozviedol v tom čase manželov R. P. a B. P., ktorá bola v tomto konaní o návrhu na rozvod a úpravu práv a povinností k maloletým deťom navrhovateľkou. Prvostupňový súd na základe tohto rozsudku zveril obe maloleté deti do osobnej starostlivosti matky s nadštandardným stykom detí so sťažovateľom, s čím sťažovateľ nesúhlasil, keďže v prípade rozvodu požadoval zverenie detí do striedavej osobnej starostlivosti predovšetkým z dôvodu silných citových väzieb detí na oboch rodičov a potrebu mužského vzoru pri ich výchove, argumentujúc, že obaja rodičia spĺňajú predpoklady na ich riadnu výchovu a starostlivosť.

Sťažovateľ následne podal proti tomuto rozsudku odvolanie adresované Krajskému súdu v Prešove, v ktorom tento druhostupňový súd v rozhodnutí sp. zn. 6 CoP 4/2014 z 13. mája 2014 potvrdil správnosť a zákonnosť úvah, ako aj odôvodnenie prvostupňového súdu a uviedol, že názor maloletých detí, ako aj výsledky znaleckého dokazovania boli rešpektované a stotožňuje sa s nimi. Sťažovateľ nesúhlasí s vyjadrením krajského súdu, podľa ktorého ak sú deti zverené len jednému z rodičov, neznamená to vylúčenie práva druhého rodiča, ktorému deti zverené neboli, na ich výchovu a starostlivosť, keďže uvedené považuje za nezodpovedajúce skutočnosti, a zároveň namieta, že súdy sa jeho argumentmi a námietkami vôbec nezaoberali.

3. Podľa sťažovateľa postupom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva rodičov na starostlivosť o deti a ich výchovu a práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť zaručených čl. 41 ods. 4 ústavy, ako aj čl. 32 ods. 4 listiny a práva na styk medzi dieťaťom a jeho rodičmi podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne o nej rozhodol nálehom, v ktorom vysloví, že krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 CoP 4/2014 porušil jeho právo ako rodiča na starostlivosť o deti a ich výchovu, právo detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť a práva detí a rodiča na nadviazanie a udržiavanie vzájomného pravidelného styku zakotvené v čl. 41 ods. 4 ústavy, čl. 32 ods. 4 listiny a čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, ako aj právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok (sťažovateľ uvádza „uznesenie“, pozn.) krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. V závere požaduje priznanie úhrady trov konania v sume 340,90 € na účet jeho právneho zástupcu v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia.

5. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je

zjavne neopodstatnený. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu, a keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že táto je zjavne neopodstatnená, rozhodol o jej odmietnutí.

6. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

8. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

9. Ústavný súd nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený.

10. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd aj na tomto mieste pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (m. m. I. ÚS 241/07). Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999).

11. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku dostatočne vyhodnotil vykonané dokazovanie, na sporné otázky namietané sťažovateľom dal vyčerpávajúcim spôsobom kvalifikované odpovede, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci a ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu. Okolnosť, že sťažovateľ má odlišný názor, nezakladá porušenie označených základných práv a slobôd. Ústavný súd preto nemá dôvod zasahovať do záverov krajského súdu. Ústavný súd k tomu ďalej poznamenáva, že základné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie garantované ústavou, listinou a dohovorom neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovie všetkým návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

12. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by mohol konštatovať, že napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny či čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd dodáva, že podľa § 25 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. Je tomu tak v prípade, ak na strane niektorého z rodičov alebo dieťaťa dôjde k takej zmene pomerov (t. j. zmene rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúceho rozhodnutia všeobecného súdu), ktorá by odôvodňovala potrebu dočasne upraviť pomery rodičov k maloletému iným spôsobom. Z toho vyplýva, že v napadnutom rozhodnutí nejde o „konečné“ rozhodnutie, takže sa v budúcnosti môže aj meniť, či už v prospech alebo neprospech sťažovateľa.

14. Sťažovateľ okrem porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietal aj porušenie ďalších základných práv podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, čl. 32 ods. 4 listiny a čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi, avšak vždy na základe rovnakých skutočností, z akých vychádzal pri svojich námietkach o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže namietaným porušením základných práv podľa listiny a Dohovoru o styku s deťmi sťažovateľ sleduje ten istý účel, ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nie je nevyhnutné osobitne sa zaoberať touto časťou sťažnosti, pretože závery prijaté v časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo vzťahu k ďalším označeným právam. Sťažovateľom označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené nebolo a v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu ďalších sťažovateľom označených práv (mutatis mutandis IV. ÚS 116/05, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08).

15. Ústavný súd v závere zdôrazňuje, že rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo čl. 32. ods. 1 a 4 listiny (obsah ktorého zodpovedá čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy)

nielen umožňuje, ale aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 24 ods. 2, § 25 ods. 1, § 35 a § 36 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

16. Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu (PL. ÚS 26/05) k obmedzeniu práv rodičov, ale naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 32 ods. 4 listiny tak, ako to uvádzal v sťažnosti otec maloletých detí.

17. Z uvedených dôvodov bola sťažnosť sťažovateľa odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014